

**Національний технічний університет
«Дніпровська політехніка»**

ЕЛЕКТРОТЕХНІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра перекладу

ПОРІВНЯЛЬНА ГРАМАТИКА АНГЛІЙСЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ МОВ

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

для студентів спеціальності 035 Філологія

Дніпро

2021

*За поданням методичної комісії спеціальності 035
Філологія (протокол № 1 від 31.08.2021р).*

Порівняльна граматики англійської та української мов. Методичні рекомендації до самостійної роботи для студентів спеціальності 035 Філологія / Л.В. Бердник – Дніпро, 2021. – 19 с. – Режим доступу: https://pereklad.nmu.org.ua/ua/porivn_gram_aum.pdf

Автор:

Бердник Л.В. - канд. філол. наук, доцент

Методичні матеріали призначені для студентів спеціальності 035 Філологія, які здобувають кваліфікаційний рівень бакалавра.

Матеріали стануть у пригоді для самостійної роботи студентів під час підготовки студентів денної та заочно-дистанційної форми навчання до контрольних заходів з дисципліни «Порівняльна граматики англійської та української мов».

Методичні рекомендації містять перелік основних питань, що повинні бути опрацьовані та засвоєні, контрольні завдання, питання до екзамену, список рекомендованої літератури. У додатках наведено зразки для оформлення титульних аркушів, вимоги до оформлення реферату, а також до структури та змісту презентацій.

ЗМІСТ

Передмова.....	4
Завдання.....	5
Теми для опрацювання.....	5
Питання для самоперевірки.....	6
Контрольні завдання.....	7
Питання до іспиту.....	11
Рекомендовані джерела інформації.....	13
Додаток А.....	15
Додаток Б.....	16
Додаток В.....	17
Додаток Г.....	18

ПЕРЕДМОВА

Мета вивчення дисципліни «Порівняльна граматики англійської та української мов» - узагальнення, розширення і поглиблення знань студентів про граматичні системи мов у порівняльному аспекті; удосконалення розуміння студентами мовних універсалій, базових понять дисципліни; формування компетентностей щодо ефективного грамотного спілкування англійською/українською мовою та оперування спеціальною термінологією в межах курсу Порівняльна граматики англійської та української мов для розв'язання професійних завдань. Перекладач повинен вміти виявляти і класифікувати граматичні особливості мов, що порівнюються; долати граматичні труднощі, що виникають під час перекладу; вносити необхідні корективи в англійськомовний та українськомовний текст з урахуванням граматичних норм відповідної мови.

Завдання дисципліни: надання знань і умінь, необхідних для опанування професійних завдань (компетенцій) бакалавра, пов'язаних з усвідомленням студентом типологічних властивостей сучасної англійської мови на морфологічному та синтаксичному рівнях; формування цілісного уявлення про самостійні та службові частини мови, морфологічні категорії самостійних частин мови; види синтаксичного зв'язку у словосполученні; структурні особливості словосполучень та речень; головні та другорядні члени речення; закріплення стійких практичних навичок застосування основних видів граматичних перетворень у процесі перекладу для досягнення його адекватної якості; розвинення уявлення про основні поняття, категорії та робочі терміни «Порівняльної граматики англійської та української мов» як науки та навичок самоконтролю.

Види заочно-дистанційної роботи

Відповіді на запитання, реферування, робота з новим термінологічним матеріалом, виконання письмових контрольних завдань щодо порівняльних аспектів на морфологічному та синтаксичному рівнях, доповіді за темами.

Система забезпечення заочно-дистанційної роботи навчально-методичними засобами. Методичні рекомендації, навчальні підручники.

Пояснення щодо користування методичними вказівками

Методичні матеріали передбачають можливість проведення самоконтролю з боку студента.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Основні завдання для самостійної роботи:

- 1) попереднє опрацювання інформаційного забезпечення за кожною темою;
- 2) підготовка до поточного контролю – розв’язання завдань самоконтролю за кожною темою;
- 3) підготовка до семестрового контролю.

ТЕМИ ДЛЯ ОПРАЦЮВАННЯ

ТЕМА 1. Порівняльна граматики англійської та української мов як навчальна дисципліна: основні поняття, завдання, методи дослідження. Типологічні властивості граматичних одиниць англійської та української мов (морфологія, синтаксис). Мовні рівні та їх одиниці. Аломорфні та изоморфні риси мовних явищ. Системні відносини у мовах, що порівнюються. Поняття парадигматика та синтагматика.

ТЕМА 2. Основи морфеміки та морфології. Морфемі, їх типи. Типи словотвору. Граматичні значення. Граматичні форми. Граматичні категорії.

ТЕМА 3. Класи слів. Самостійні частини мови у мовах, що порівнюються. Іменник та його категорії в англійській та українській мовах. Категорії числа, роду та відмінку у мовах, що порівнюються. Функція самостійної частини мови в реченні: підмет, присудок, означення, додаток, обставина.

ТЕМА 4. Займенник. Прикметник. Прислівник. Числівник. Функції самостійних частин мови в реченні.

ТЕМА 5. Дієслово. Морфологічні властивості дієслова. Класифікація дієслів. Граматичні категорії дієслова в мовах, що порівнюються. Функція самостійної частини мови в реченні: підмет, присудок, означення, додаток, обставина. Неособові форми дієслова в англійській та українській мовах.

ТЕМА 6. Службові частини мови у мовах, що порівнюються: прийменник, сполучник, вигук, частка, модальні слова, артикль. Категорія визначеності, невизначеності

ТЕМА 7. Типи синтаксичних відносин на рівні словосполучень: узгодження, керування, прилягання та речень. Структурні особливості словосполучень у мовах, що порівнюються.

ТЕМА 8. Типи синтаксичних відносин на рівні речень. Типи речень залежно від їх комунікативної спрямованості. Структура речень та членів речення у мовах, що порівнюються.

ТЕМА 9. Прості речення. Головні аспекти: предикативність, модальність, ядерна структура, інтонація, комунікативність, Тема та рема в англійському та українському реченнях.

ТЕМА 10. Складні речення. Класифікація речень залежно від їх структури у мовах, що порівнюються. Підрядні речення. Дискурс та текст.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОПЕРЕВІРКИ

Зверніть увагу на знання дефініцій наведених нижче термінів, вміння навести належні приклади, що їх ілюструють, а також переклад.

Корунець І.В. Порівняльна граматики англійської та української мов. Навчальний посібник.- Вінниця. «Нова книга», 2003 – 464 с.

universals	pp17-19	
near universals, absolute, typologically recessive, allomorphic, isomorphic		
nominals	pp.179-256	
the noun	pp.196-213	
common, proper, life, inanimate; gender, number, case etc.		
the pronoun	pp.224-230	
the verb	pp.231-243	
auxiliary, notional, linking		
person, number, mood (imperative, indicative, subjunctive), tense, aspect, voice		
the adverb	pp.248-254	
the adjective	pp.213-220	
the numeral	pp.220-224	
fractional, cardinal, ordinal		
verbals	pp243-246	
statives	pp. 254-256	
functionals		
preposition	pp.259-264	
conjunction	pp.264-268	
interjection	pp.272-275	
particle	pp.268-272	
modals	pp.257-259	
verbiality	p.231	
substantivity	p.196	
modality	p.257	
syntactic relations		pp291-301
attributive, objective, predicative, adverbial		
agreement (coordination)		p.308
government (subordination)		p.309
juxtaposition (parataxis)		p.306
syntactic connection		
co-ordinate		p.311
subordinate		p.312
subject		pp.344-346
predicate		pp346-351

attribute	pp.355-357
object	pp.351-355
adverbial modifier	pp. 253-254, 360- 380
sentences	
declarative, exclamatory, affirmative, negative, interrogative	pp.336-342
extended	pp.325-328
composite	p. 423; 440
compound	p. 390
complex	p. 408
subordinate clauses	p. 409;412; 415; 419; 425

КОНТРОЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Див. : Корунець І.В. Порівняльна типологія англійської та української мов. Навчальний посібник. - Вінниця: "Нова Книга", 2003.-464 с. (Розділ TYPOLOGY OF THE MORPHOLOGICAL SYSTEMS OF THE CONTRASTED LANGUAGES; Розділ TYPOLOGICAL CHARACTERISTICS OF FUNCTIONAL WORDS; Розділ TYPOLOGY OF THE SYNTACTIC SYSTEMS)

- I.** Опрацювати матеріал Розділів, скласти **опорний конспект та план відповіді на питання** до іспиту
- II.** Підготувати **презентацію** (е-формат + роздруковані слайди + публічне представлення) за однією з тем (Див. п. А)
- III.** Виконати **контрольну роботу**, що містить письмові відповіді на тестові завдання та питання відкритого типу:

Теоретичні тестові завдання
<p>1. Common features / phenomena in languages under contrastive analysis are known as:</p> <p>a) allomorphic b) recessive c) isomorphic d) near universal</p>
<p>2. Features / phenomena observed in one language and missing in the other are:</p> <p>a) isomorphic b) recessive c) allomorphic d) absolute universals</p>
<p>3. Features / phenomena losing their former dominant role are:</p> <p>a) near universals b) absolute universals c) typologically recessive</p>

d) allomorphic

4. Features / phenomena common in many or some languages under typological investigation:

- a) near universals
- b) typologically dominant
- c) absolute universals
- d) typologically recessive

5. Unanimously recognized as a separate part of speech is:

- a) noun
- b) prefix
- c) suffix
- d) inflexion

6. The nomenclature of functionals in the contrasted languages doesn't include:

- a) preposition
- b) conjunction
- c) stative
- d) interjection

7. The functionals of the contrasted languages do not split into:

- a) conjunction
- b) preposition
- c) adjective
- d) interjection

8. The notionals of the contrasted languages do not split into:

- a) the noun
- b) the verb
- c) the particle
- d) the adverb

9. The noun as a part of speech serves to express:

- a) verbiality
- b) substantivity
- c) modality
- d) state

10. The nouns in the contrasted languages don't have the following morphological category:

- a) gender
- b) number
- c) case
- d) mood

11. The nouns in both contrasted languages split into:

- a) proper
- b) common
- c) animate
- d) transitive

12. The nouns in both contrasted languages split into:

- a) count
- b) non-count
- c) qualitative
- d) collective

13. Unanimously recognized as a means of word-formation is:

- a) the noun
- b) the verb
- c) the suffix
- d) the adverb

14. The inflexion in both contrasted languages is:

- a) a part of speech
- b) a member of the sentence
- c) a part of the word
- d) a morphological category

15. English and Ukrainian nouns can be

- a) composite
- b) compound
- c) derivative
- d) diachronic

16.In Ukrainian each noun belongs to a concrete gender

- a) singular
- b) neuter
- c) feminine
- d) masculine

17. The finite verb in the contrasted languages has no morphological category of:

- a) tense
- b) aspect
- c) person
- d) case

18. Auxiliary verbs do not split into:

- a) primary

- b) notional
- c) modal
- d) linking

19. Mood is a grammatical category of:

- a) the adverb
- b) the adjective
- c) the numeral
- d) the verb

20. Morphological category of mood doesn't split into:

- a) indicative
- b) imperative
- c) subjunctive
- d) declarative

Практичні завдання відкритого типу

Ізоморфізм та аломорфізм типологічних властивостей повнозначних частин мови

21. Suggest the corresponding Ukrainian equivalent to the italicized English word given below, define the part of speech to which it should be allotted and give your own example of the same part of speech in English:

responsibility, subdivide, hatred, Shevchenkian, better, all-steel, *recultivate*, scales, four-storied, worse

22. Suggest the corresponding Ukrainian equivalent to the italicized English word given below, define the part of speech to which it should be allotted and give your own example of the same part of speech in English:

subdivide, hatred, Shevchenkian, responsibility, better, all-steel, *recultivate*, *scales*, four-storied, worse

Контрастивний аналіз службових частин мови

23. Suggest the corresponding Ukrainian equivalent to the functionals from the nomenclatures given below, define the functional part of speech and give your own example of any other functionals in English:

adverbs, numerals, preposition, adjectives, pronouns, verbs, nouns

24. Suggest the corresponding Ukrainian equivalent to the functionals from the nomenclatures given below, define the functional part of speech and give your own example of any other functionals in English:

Adverbs, numerals, adjectives, modals, pronouns, verbs, nouns

Типи синтаксичних відносин на рівні словосполучень.
<p>25. Suggest Ukrainian equivalent to the word combination with attributive type of syntactic relation, define the attributive type of syntactic relation and give your own example of it at word-group level in English:</p> <p><i>developed in Chicago, P.Cohen introduced, hard rocks</i></p>
<p>26. Suggest Ukrainian equivalent to the word combination with predicative relation, define the predicative type of syntactic relation and give your own example of it at word-group level in English</p> <p><i>the train arrives, non-stop flight, to reconvert energy</i></p>
Синтаксис (прості речення, складні речення) та граматичні трансформації.
<p>27. Translate the following sentence, identify the structural types of the English language predicate and make up your own sentence in English with the same structural type of predicate:</p> <p><i>It remains unclear.</i></p>
<p>28. Translate the following sentence, identify the structural types of the English language predicate and make up your own sentence in English with the same structural type of predicate:</p> <p><i>Radio waves travel with the velocity of light.</i></p>

Правильна відповідь на теоретичне тестове завдання оцінюється 1 балом.

Практичне завдання відкритого типу передбачає а) визначення студентом мовної одиниці (або явища), б) наведення відповідного пояснення щодо її (його) дефініції та в) відповідного власного прикладу. Максимальна кількість балів за окреме завдання відкритого типу -5 балів.

Максимальна кількість балів за КЗ - 60

IV. Скласти **Глосарій термінів** відповідно до опорного конспекту (звертаючи увагу на знання дефініції граматичних понять, вміння навести належні приклади, що їх ілюструють, та переклад).

ПИТАННЯ ДО ІСПИТУ

з дисципліни

«Порівняльна граматики англійської та української мов»

1. The Subject of Comparative Linguistics, its Aims and Tasks. Branches of Typological Investigation. Methods of Investigation in Contrastive Typology.
2. Isomorphism and Allomorphy in the Morphemic Structure of English and Ukrainian Words.
3. The Noun as a Part of Speech. Typological Features of the English and Ukrainian Noun. Morphological Categories of the Noun. The Category of Case and its Realization in

- English and Ukrainian. The Category of Definiteness and Indefiniteness. Syntactic Functions of Nouns in English and Ukrainian.
4. The Adjective as a Part of Speech. Typological Characteristics of the English and Ukrainian Adjective. Grading of Adjectives in English and Ukrainian. Syntactic Functions of Adjectives in English and Ukrainian.
 5. The Numeral as a Part of Speech. Typological Features of the English and Ukrainian Numeral. Syntactic Functions of Numerals in English and Ukrainian.
 6. The Pronoun as a Part of Speech. Typological Features of the English and Ukrainian Pronoun. Syntactic Functions of Pronouns in English and Ukrainian.
 7. The Verb as a Part of Speech. Typological Characteristics of the English and Ukrainian Verb. Classes of Verbs in English vs Ukrainian. Morphological Categories of the Verb. Syntactic Functions of Verbs in English and Ukrainian.
 8. Typology of the Non-Finite Forms of the Verb (Verbals).
 9. The Adverb as a Part of Speech. Typological Characteristics of the Adverb. Syntactic Functions of Adverbs in English and Ukrainian.
 10. The Stative as a Part of Speech. Typological Characteristics of the Stative. Syntactic Functions of Statives in English and Ukrainian.
 11. Functional Parts of Speech: Conjunctions, Prepositions, Modal Words and Modal expressions, Particles, Interjections, Articles.
 12. Typology of the Parts of Speech in the Contrasted Languages.
 13. Typology of the Syntactic Systems. Syntactic Processes and Relations. Types and Ways of Realization.
 14. Typology of the Word-Group/Phrase. Types of Word-Groups in English and Ukrainian.
 15. Typology of the Sentence. Structural Types of Sentences in English and Ukrainian. Communicative Types of Sentences.
 16. Typology of the Main Parts of the Sentence. Typological Characteristics of the Subject and the Predicate.
 17. Typology of the Secondary Parts of the Sentence.
 18. Typology of Simple Sentences in the Contrasted Languages
 19. Typology of the Composite Sentence.
 20. Typology of the Compound Sentence.
 21. Typology of the Complex Sentence.
 22. Typological Features of the Subordinate Clause (Subject, Predicative, Attributive and Object Clauses).
 23. Typological Features of the Adverbial Clauses (of time, manner, cause, purpose, result, condition, concession, attendant circumstances, comparison, degree, measure).
 24. Terms and Notions Used in Contrastive Typology.
 25. Grammatical Meanings, Grammatical Forms and Grammatical Categories in English and Ukrainian.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Базова

1. Левицький А.Е. Порівняльна грамати́ка англійської та української мов: Навчальний посібник. – К.: «Освіта України», 2007. – 138с.

2. Корунець І.В. Порівняльна типологія англійської та української мов. Навчальний посібник. – Вінниця: Нова Книга, 2003. – 464 с.

Допоміжна

1. Бровченко Т.О. Основи контрастивного аналізу мов// Порівняльні дослідження з граматики англійської, української, російської мов. - К., 1981. - С.124- 162.
2. Бевзенко СЛ. Вступ до мовознавства: Короткий нарис. – К.: Вища школа, 2006.
3. Вихованець І., Городенська К. Теоретична морфологія української мови. – К.: Пульсари, 2004.
4. Волкова Л.М. Теоретична граMATика англійської мови. - К.: Вид-во КНЛУ, 2007. – 314 с.
5. Жлуктенко Ю.О. Порівняльна граMATика української та англійської мов. – К.: Радянська школа, 1960.
6. Каранська М. Синтаксис сучасної української літературної мови. – К.: Либідь, 1992.
7. Кващук А. Синтаксис складного речення. – К.: Радянська школа, 1986.
8. Кочерган М. П. Основи зіставного мовознавства. – К.: Академія, 2006.
9. Левицький А.Е., Сингаївська А.В., Славова Л.Л. Вступ до мовознавства. – К.: Центр навчальної літератури, 2006.
10. Плющ М. ГраMATика української мови. Морфеміка. Словотвір. Морфологія. – К.: Вища школа, 2005.
11. Плющ М. Я., Грипас Н, Я. ГраMATика української мови в таблицях. – К.: Вища школа, 2004.
12. Скліяниченко Г.А. Предмет та основна проблематика курсу порівняльної типології англійської, німецької, української та російської мов: Методичні вказівки для студентів факультетів іноземних мов педінститутів. – Кіровоград: КДП, 1993.
13. Сухенко К. М. ГраMATичні еквіваленти у перекладі з англійської мови на рідну / К. М. Сухенко, Н. М. Петренко. – Д.: ДАУБП, 1998.
14. Bloch M. Y. A Course in Theoretical English Grammar. – М.: Высшая школа, 1982. – 198с.
15. Morophivskaya E.J. Fundamentals of Theoretical Grammar. – Київ: Вища школа, 2001. – 218 с.
16. Nida E.A. Language Structure and Translation. — Standford: California, 1975.— 283р.

Інформаційні ресурси

- ресурси Інтернет:
<http://www.gsas.harvard.edu/academic/fellowships/essays.html> (поради щодо написання дослідницьких проектів);
http://www.staffs.ac.uk/services/library_and_info/reference.html (різноманітні віртуальні довідники — словники, енциклопедії, списки скорочень, популярні цитати та ін.);
<http://www.wisc.edu/writing/Handbook/AcademicWriting.html> (довідник з наукового письма в різних галузях);
<http://owl.english.purdue.edu> (віртуальний ресурсний центр з навчання письма)
<http://www.multitran.ru>

<http://www.merriam-webster.com>

<http://www.Idoceanline.com>

<http://www.britannica.com>

<http://www.phrases.org.uk/meanings/> Meanings and Origins of Phrases,
Sayings and Idioms

<http://www.goenglish.com/Idioms.asp> list of the most popular idioms

<http://uztranslations.net.ru/library.html>

Міністерство освіти і науки України
Національний технічний університет
«Дніпровська політехніка»

КОНТРОЛЬНА РОБОТА

з дисципліни

«Порівняльна граматики англійської та української мов»

Роботу прийняв:

науковий ступінь, посада

ПІБ викладача

Роботу виконав:

студент(-ка) групи _____

ПІБ студента

Дніпро
20____

ДОДАТОК Б

Міністерство освіти і науки України
Національний технічний університет
«Дніпровська політехніка»

ПРЕЗЕНТАЦІЯ

з дисципліни

«Порівняльна граматики англійської та української мов»

Роботу прийняв:

науковий ступінь, посада

ПІБ викладача

Роботу виконав:

студент(-ка) групи _____

ПІБ студента

Дніпро
20 _____

ДОДАТОК В

Презентація це представлення результатів самостійної роботи студента з опрацювання обраної теми, питання, завдання і т.і.

Мета презентації – набуття студентами навичок з аналізу власної роботи і публічного представлення результатів дослідження.

ВИМОГИ ДО СТРУКТУРИ ТА ЗМІСТУ ПРЕЗЕНТАЦІЙ

- Стислий виклад матеріалу, максимальна інформативність тексту.
- 7-10 слайдів (powerpoint).
- Ретельно структурована інформація з акцентом на порівняльні аспекти питання, проблеми, завдання, тощо.
- Наявність коротких та лаконічних заголовків: заголовки мають привертати увагу аудиторії та узагальнювати основні положення слайду.
- Кожен слайд має відображати одну думку.
- Текст має складатися з коротких слів та простих речень.
- Рядок має містити 6—8 слів.
- Всього на слайді має бути 6—8 рядків.
- Загальна кількість слів не повинна перевищувати 50.
- Дієслова мають бути в одній часовій формі.
- Усю текстову інформацію потрібно ретельно перевірити на відсутність орфографічних, граматичних і стилістичних помилок.

ДОДАТОК Г

Міністерство освіти і науки України
Національний технічний університет
«Дніпровська політехніка»

ГЛОСАРІЙ

з дисципліни

«Порівняльна граматики англійської та української мов»

Роботу прийняв:

науковий ступінь, посада

ПІБ викладача

Роботу виконав:

студент(-ка) групи_____

ПІБ студента

Дніпро
20_____

Методичне забезпечення

Бердник Лада Валеріївна

**ПОРІВНЯЛЬНА ГРАМАТИКА АНГЛІЙСЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ МОВ
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ**

для студентів спеціальності 035 Філологія

Електронний ресурс

За редакцією укладача